

הגיור – ענינו, מרכיביו ודרכי התהוותו

הרב אליעזר וייל

ראשי פרקים:

- א. פתיחה
- ב. מהות הגיור
 1. מהות האדם
 2. ישראל וענינם המיוחד
 3. משמעות הגיור
- ג. הליך הגיור ומרכיביו
 1. קבלת מצוות
 2. מעשה הגיור-מילה, טבילה, וקרבת
 3. בית הדין
- ד. קבלת המצוות - התהליך הנפשי
- ה. האם קבלת מצוות פירושה "להיות דתי"?
 - ו. סיכום

א. פתיחה

"כל לשון גר – אדם שלא נולד באותה מדינה, אלא בא ממדינה אחרת לגור שם". (רש"י, שמות כב, כ) הגר הוא אדם זר, וכל אדם זר – יש בו צד חולשה ביחס לתושבי הקבע. ולכן הזהירה התורה חזור וזהר, "בל"ו מקומות, ואמרי לה במ"ו מקומות" (בבא מציעא נט:), על היחס ההוגן כלפי הגר. "...כי כל גר נפשו שפלה עליו, והוא נאנח וצועק, ועיניו תמיד אל ה' וירחם עליו כאשר רחם עליכם..." (רמב"ן שם).

מקום מיוחד נתיחד בין הגרים ל"גרי הצדק", אלו שלא נולדו באומתנו אלא באו מאומה אחרת להסתפח תחת כנפי השכינה. יומיום אנו כוללים אותם בתפילתנו "על הצדיקים ועל החסידים ועל זקני שארית עמך בית ישראל ועל גרי הצדק...". אותם זרים בעבר, שפילסו לעצמם דרך לחבור לאומתנו אנו מתפללים עליהם כפי שאנו מתפללים על הצדיקים והחסידים היותר קרובים לרבונו של עולם. "כולל גרי הצדק עם הצדיקים...". (מגילה יז, ע"ב).

ב. מהות הגיור

מה משמעותו הרעיונית של תהליך זה של הדבקות בן האומות באומתנו? אותו אדם שאומר בפיו, בליבו, או במעשיו "עמך עמי ואלוקיך אלוקי באשר תמותי

אמות ושם אקבר...", מקבל החלטה המתייחסת הן למקום ממנו הוא בא ("בני האדם" בכללם) והן למקום אליו הוא הולך, (היהודים שהם חלק ממשפחת האדם). הליך זה, מחייב הבנת השקפת היהדות, הן על מהות האדם, והן על מהותם של ישראל.

1. מהות האדם

עולמנו כולל את הצומת, הדומם, החי, והמדבר. (כוזרי, מאמר ראשון לא-מג, ועוד מקומות) כל אחד מאלו משוכלל מחברו מבחינת דרגת חייו ואיכותה. השכלול היותר עליון של הבריאה מתגלה באדם המדבר, "ויברא אלוקים את האדם בצלמו, בצלם אלוקים ברא אותו..." (בראשית א, כו). האדם נברא בצלמו ובדמותו של אלוקים. באיזה מובן מופיע "דמיון" זה? הלא מאמינים אנו באמונה שלמה ש"אין לו גוף ולא דמות הגוף?"

דוד המלך הגדיר את האדם כ"כמעט אלוקים": "...ותחסרהו מעט מאלוקים וכבוד והדר תעטרהו, תמשילהו במעשה ידיך, כל שתה תחת רגליו..." (תהילים, ח, ד-ט).

חז"ל הגדירו במידה מסוימת את ייחודו של האדם :

"בשעה שברא הקב"ה את האדם הראשון, נטלו והחזירו על כל אילני גן עדן, אמר לו: ראה מעשיי כמה נאים ומשובחים הם, וכל מה שבראתי- בשבילך בראתי, תן דעתך שלא תקלקל ותחריב את עולמי, שאם קלקלת, אין מי שיתקן אחריך." יכולתו המיוחדת של האדם, להנות מן הבריאה, ולהיות אחראי כלפיה. (קהלת רבה, ט).

האדם אישיות מורכבת מאוד: "שישה דברים נאמרו בבני אדם, שלושה כמלאכי השרת, שלושה כבהמה. שלושה כמלאכי השרת: יש להם דעת...ומהלכים בקומה זקופה...ומספרים בלשון הקודש... שלושה כבהמה: אוכלים ושותים...פריים ורביים...ומוציאים רעיי". (חגיגה טז). קרוב לפסגה כמלאכי השרת, וקרוב לשפל כבהמה.

ראשונים ואחרונים פרשו את הדברים בפנים שונות, מהם, שפרשו את עיקר כוחו של האדם בשכלו ובכח חוכמתו (למשל הרמב"ם במורה נבוכים, חלק א', א', ר' יהודה הלוי בכוזרי מאמר א', לה) מהם שראו את עיקר כוחו ביכולותו לשלוט בעצמו ולתקן את אישיותו (למשל הרמח"ל בדרך ה', חלק א' פרק ב') ומהם ביכולתו להשפיע על הבריאה בכח אישיותו ומעשיו (למשל נפש החיים, שער א', פרק ד').

מכח עינינו המיוחד של האדם, מכח צלם אלוקים שבו, הדריכו הקב"ה במצוות שונות (שבע מצוות בני נח) הנותנות ביטוי מעשי לקרבתו לאלוקים.

2. ישראל וענינם המיוחד

על סף נתינת התורה, בא הקב"ה להסביר מדוע נזקקו ישראל להדרכה אלוקית נוספת על זו של האדם הכללי: "ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש..." (שמות יט, ה-ו). "כי עם קדוש אתה לה' אלוקיד, בד בחר ה' אלוקיד להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה" (דברים ז, ו).

ישראל הוא עם סגולה ועם קדוש. עם סגולה ועם קדוש הם ביטויים של מיוחדות. הביטוי "סגולה" מתייחס לצד המיוחדות הטבעית הפוטנציאלית, ואילו הביטוי "קדוש", מתייחס יותר למיוחדות זו כפי שבאה לידי ביטוי בפועל בחיי המעשה. עם ישראל הוא עם בעל כישרון מיוחד בקרבת אלוקים מצד שכך בראו הקב"ה, והוא מגלה כשרון זה בפועל בבחירתו להלוך בדרכי התורה והמצווה, דבר ההופך אותו לעם קדוש. (עין שמות יט, ה', רש"י, אבן עזרא, ספורנו, ועוד, ובפירוט רב במיוחד במלבי"ם שם).

מיוחדות זו של אומתנו הביאוה לידי ביטוי ראשונים ואחרונים בגוונים שונים (עין ר' יהודה הלוי, כוזרי, מאמר ראשון, צה; רמב"ם, אגרת תימן, בתוך אגרות הרמב"ם מהדורת שילת עמוד קיח "ועתה אחינו - הרצון האלוקי"; מהר"ל נח ישראל פרק יא " בארו בזה ההפרש וכו..." ; אגרות הרא"ה תקנה, "שני דברים עיקריים ישנם..."); וכולם הדגישו בפנים שונות ובגוונים שונים את אותו שילוב שבין הצד הסגולי של המהות הישראלית ובין הצד הבחירי שבא לידי ביטוי בבחירה לשמור תורה ומצוותיה.

3. משמעות הגיור

שאלה גדולה ויסודית, מלווה את הבנת תהליך הגיור ומהותו: כיצד אפשרי מעבר מקבוצת "אדם שנברא בצלם אלוקים", לקבוצת "עם סגולה", אם חלק מההוויה של "עם סגולה" תלוי ב"בריאה" ולא ב"בחירה". שהלא קיום מצוות התורה, וההכרה בריבונו של עולם לבדן לא הן הופכות "אדם" ל"יהודי"? במסכת שבת (קמו.), מעמידה הגמרא את ענין העמידה במעמד הר סיני כגורם קובע ומכריע ביצירת ההוויה היהודית:

"מפני מה עובדי כוכבים מזהמים? שלא עמדו על הר סיני. שבשעה שבא נחש על חוה, הטיל בה זוהמה. ישראל שעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן, עובדי כוכבים שלא עמדו על הר סיני, לא פסקה זוהמתן".

קרה "משהו" מבחינה רוחנית, לצלם האלוקים של האדם כתוצאה מהקשר שבין חוה לנחש. (עין חידושי אגדות מהרש"א, יבמות קג. ד"ה "בשעה"; ו"עץ יוסף" שם ד"ה "זוהמה"; וחינושי אגדות מהר"ל שבת קמו. ד"ה "שבשעה").

ה"משהו" הזה, הטומאה הזו, פסקה במעמד הר סיני, כתוצאה מהקשר המחודש של ישראל והקב"ה, וכאן שואלת הגמרא (שבת קמו.): "גרים מאי?" האם

גרי צדק שלא עמדו במעמד הר סיני, ולא הושפעו מהשפעת החיובי של מעמד זה, נשארה זוהמתן או פסקה?

עונה הגמרא: "אף על גב דאינהו לא הוו, מזליהו, הוו...". "כל דורות העתידין לבוא הוו נמי בכלל "אשר איננו פה...". (חידושי אגדות מהרש"א, שבת שס). גם הגרים פסקה זוהמתן, כיוון ש"מזלם", היה במעמד הר סיני.

מה משמעותה של גמרא זו? לכל הגרים "מרכיב" יהודי בנשמתם. "מזלם" היה בהר סיני, וכל תהליך הגיוור לא בא אלא להשלים את החיסרון של נוכחות גופם במעמד הר סיני.

ענין מהותי רוחני זה, בא לידי ביטוי גם ביסודות הלכתיים מובהקים, המקבילים את הצטרפות הגרים לקהל ישראל למעמד הר סיני. בבמדבר (טו, טו), לומדת התורה:

"הקהל, חוקה אחת לכם ולגר הגר חוקת עולם לדורותיכם, ככם כגר יהיה לפני ה'."

ולומדת מכך הגמרא בכריתות (ט):

"רבי אומר, ככם – כאבותיכם. מה אבותיכם לא נכנסו לברית, אלא במילה וטבילה, והרצאת דם, אף הם לא יכנסו לברית אלא במילה וטבילה והרצאת דמים."

ופסק דברים אלו להלכה, הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (פרק יג, א-ד):

"בשלושה דברים נכנסו ישראל לברית: במילה, וטבילה, וקרבן...וכן, לדורות, כשירצה העכו"ם ליכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה, ויקבל עליו עול תורה, צריך מילה וטבילה והרצאת קרבן..."

מעשה הגיוור, הליך הגיוור, וכל המתלווה אליו, כשמקבל עליו עול תורה, נועד "להחליף" אצל הגר את מה שעשו אבותיו בסיני כשקיבלו תורה, ש"מזלו" אמנם נכח שם, אך לא גופו, וכמו שנתנית התורה נועדה ל" עם זו יצאתי לך", דווקא, כך גם הגיוור, מיועד לאלו ש"מזלם" היה בהר סיני, וחפצים להצטרף לברית, ע"י קבלת התורה.

תהליך הגיוור הוא אם כן, תהליך של "התגלות", שבו מתוודע הגר, למקור נשמתו, לצור מחצבתו.

ג. הליך הגיוור ומרכיביו

1. קבלת מצוות

הנסיון שנעשה לעיל, להסביר את מהותו הרעיונית של הגיוור תוך כדי שימוש במושגים של"מזל", ו"נשמה", מתבקש בשל הצורך, לברר ולהסביר מספר שאלות אמוניות המתלוות לעניין הגיוור. כגון: דין גיור עבדים, (רמב"ם, איסורי ביאה פ"ג, יא-יג), עצם היכולת לעבור מ"אדם" ל"ישראלי", ההבדל שבין בן יהודי (שאביו אינו יהודי) לבין בן הנוכרית (שאביו יהודי) ועוד...

אולם, כאשר אנו נגשים להליך הגיור, "כשיבוא אחד להתגייר מן העכו"ם..." (איסורי ביאה פרק יד, א'), אין אנו נזקקים למשמעויות הרעיוניות, אלא למרכיבי ההלכתיים שהם בזמן הזה, מילה וטבילה, וכשיבנה המקדש- גם קורבן. (רמב"ם איסורי ביאה, פרק יג, ה'), ואילו נעשים לאותו שרוצה להתגייר, "וקיבל עליו עול תורה" (רמב"ם איסורי ביאה פרק יג, ד).

באריכות רבה מפרט הרמב"ם, (בפרק יד', א-ו, ופרק יג, יד) את התהליך של "קבלת עול התורה".

תהליך זה כולל את:

- בדיקת המניעים לגיור (א' שם),
- נכונות הגר להתגייר למרות קשיי האומה (שם),
- לימוד עיקרי הדת ומקצת מצוות קלות וחמורות (ב', שם),
- עקרון העונש (ב, שם),
- השכר (ג, שם),
- מעמדן של ישראל לעתיד לבוא בעולם הזה ובעולם הבא (ד, שם)
- נצחיות ישראל (ה, שם),
- וקבלת מצוות (ה, שם).

קבלת המצוות, "קבלת עול התורה" ע"י אותו אדם שבא להתגייר "ולא מצאו עליו" אצלו, היא אם כן תנאי הכרחי וקודם למעשה הגיור - המילה, הטבילה, והקורבן. מניתוח דברי הרמב"ם (שמקורם בגמרא יבמות מז) ניתן להבין שתהליך קבלת המצוות מתייחס למה שעובר על המתגייר מהרגע שנתבררו מניעיו הטהורים להצטרף לאומה הישראלית (אף שאינו יודע דבר על עיקרי הדת ועל מצוותיה), ועד הרגע שלמד דיו כדי להאמין בקב"ה, בתורתו ובמצוותיו עד כדי כך, שיהיה מוכן לתת ביטוי לאמונתו זו, בקיום התורה ומצוותיה.

2. מעשה הגיור - מילה, טבילה, וקרבן

"...אם קיבל, אין משהין אותו אלא מלין אותו מיד...ומשהין אותו עד שיתרפא רפואה שלמה ואח"כ מטבילין אותו..." (שם, ה). ובהיותו עומד במים, טרם טבילתו, "מודיעין אותו מקצת מצוות קלות ומקצת מצוות חמורות פעם שניה..." (וטובל ו), (שם).

בזמן שבית המקדש קיים, היה הגר משלים את מעשה הגיור בהבאת קרבן. "ומהו קרבן הגר? עולת בהמה או שתי תורים, או שני בני יונה ושניהם עולה. ובזמן הזה שאין שם קרבן, צריך מילה וטבילה, וכשיבנה בית המקדש יביא קרבנו". (שם, יג, ה).

ניתן אם כן לומר, שקבלת המצוות הוא הליך המברר עד גמירא את רצונו, נכונותו, ויכולתו של המתגייר להסתפח באופן מלא בקהל ישראל, ומעשה הגיור, המילה הטבילה והקרבן, הם הביטוי המעשי לרצון זה המשלים את ההליך כולו.

3. בית הדין

הגמרא ביבמות (מו:), ובקידושין (סב:), מביאה את דברי ר' חייא בר אבא "גר צריך שלושה. מ"ט? משפט כתיב ביה כדין." ומבאר רש"י בקידושין:

"צריך שלושה ישראלים שנזקקין לו להטבילו ולהודיעו מקצת מצוות קלות וחמורות, כי משפט כתיב ביה. משפט אחד יהיה לכם, כגר כאזרח יהיה."

וכן ביבמות (מז:):

"ת"ר ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו – מכאן א"ר יהודה גר שנתגייר בבית דין, הרי זה גר. בינו לבין עצמו אינו גר."

יש לברר מה תפקיד בית הדין בהליך הגיור. בכמה מקומות מופיע הביטוי "קבלת גרים". (יבמות כד:, קיט:, ועוד)

הרמב"ם בפרק יג, ד, מהלכות איסורי ביאה כותב:

"וכן לדורות כשירצה העכו"ם להכנס לברית ולהסתופף תחת כנפי השכינה..."

הביטוי "ברית" מתייחס לשני צדדים, הגר הוא הצד האחד, ובית הדין הוא המייצג את קהל ישראל הרוצה לראות אם אפשר "לקבל" את אותו הגר.

וכן סיכם עניין זה הגר"מ פיינשטיין ב"דברות משה" ליבמות (סימן לה ענף ב' עמוד תעט):

".....דין בית דין שצריך לגירות הוא רק לפסק הדין והסכמתם לנוכרי זה ולנוכרית זו שראויים להתגייר...שזה הוי רק בשעת קבלת המצוות שאז פוסקים הבית דין, ומסכימים לגירותם".

ניתן אם כן לסכם ולומר, שכאשר בן האומות, אדם שנברא בצלם אלוקים חש צורך להצטרף לעם סגולה, לעם שיש לו כשרון של קרבת אלוקים, לעם ישראל, עליו לקבל עול מצוות בפני בית הדין, למול ולטבול, ובזמן שבית המקדש קיים אף להקריב קורבן.

ד. קבלת המצוות - התהליך הנפשי

אם נפרש את הכניסה לברית, את הגיור, כתהליך נפשי הבא לידי ביטוי במעשים, הרי קבלת המצוות היא עיקר הגיור, והמילה והטבילה, מעשי הגיור, הם גמר הגיור, הנותן "חלות" לתהליך הנפשי והמעשי של קבלת המצוות.

בשורות הבאות ברצוני לעשות ניסיון ולעקוב אחרי ההליך הנפשי שעובר המועמד לגיור, בדרכו לקבלת המצוות המעשיות.

קבלת עול מצוות מתוך אמונה: כמו שאצל יהודי, קיום המצוות הוא ביטוי לקבלת עול מלכות שמים שלו, ולאמונתו בקב"ה, כך גם על המעוניין להתגייר להבין, שקבלת המצוות צריכה להיות ביטוי לאמונתו הפנימית. ("למה קדמה שמע ל-והיה אם שמוע? כדי שיקבל אדם עליו עול מלכות שמים תחילה, ואח"כ עול מצוות").

מתוך הבנה זו יש לראות את קבלת המצוות כהליך שכולל כמה שלבים, שתחילתם כאשר האדם מתחיל בלימודיו על מהות היהדות, וסיומם בהליך הגיור ואחריו. (וכן נראים הדברים ברמב"ם פרק יד' מהלכות איסורי ביאה, שהקדים הודעת עיקרי הדת להודעת מצוות קלות וחמורות, שכרם, ועונשם).

שלב א - הכרה :

לימוד בסיסי אך מעמיק של עיקרי היהדות ומצוותיה. קשה להגדיר את הרמה הנדרשת ללימוד זה, אולם ודאי שעליו לכלול את יסודות האמונה, היקף מסוים של לימוד הלכה, הכרה של התנ"ך, ושל דברי ימי ישראל.

שלב ב - הזדהות או התנגדות :

הידע שנרכש פועל על הלומד, ויוצר אצלו תסיסה רוחנית ומחשבתית, שבסופה הוא יחוש אחת משתי תחושות מנוגדות: או הזדהות ושייכות לתכנים שנלמדו, או תחושות של כעס והתנגדות.

בשלב הזה אין לצפות לכל יישום מעשי של תחושת ההזדהות. (מי שחש התנגדות כלפי הנלמד יתקשה להתמיד בהליך הגיור, אם לא יהיה אצלו שינוי גישה).

שלב ג - הפנמה ואמונה :

מי שנמצא בתחושת הזדהות עם עיקרי האמונה היהודית, ישאל את עצמו בבוא הזמן, (תוך כדי המשך לימודיו, ולקראת הגעתו לבית הדין) האם תחושה זו מתיישבת עם הכרותיו.

ע"פ ניסיוני, מועמדים רבים לגיור, מגיעים ללא קושי רב לרמה שכלית והכרתית זו של אמונה מופנמת ביסודות היהדות.

מובן שבשלב זה לא הכל ברור למתגייר, אך נוצרת מציאות נפשית הכרתית שבה אין כל מחסום בין המועמדים לגיור, ובין האמונה השלמה בעיקרי היהדות.

שלב ד - הסכמה עקרונית על קיום מצוות :

קבלת האמונה והסכמה על עקרונותיה, היא דבר חשוב והכרחי להמשך התהליך, שכאמור רבים מן המתגיירים מגיעים אליו. יישום אמונה זו, וקבלת מחויבות מעשית הוא דבר מסובך בהרבה, ומהווה קושי עצום למתגייר מכמה סיבות: חוסר הרגל, הכרח לשנות אורח חיים וחברה, קושי מצד המשפחה הגרעינית, ועוד.

בנוסף לכל אלה, סיבה נוספת לקושי הנפשי שבקבלת המצוות, היא העובדה, שציבור גדול של יהודים חי בארצו ללא מחויבות לחיי תורה ומצוות. "למה דווקא אנחנו"? שואלים את עצמם המתגיירים בשלב זה. "מדוע יכולים אלפי אנשים להיות יהודים בלי לתת ליהדותם ביטוי מעשי בקיום המצוות, ואנחנו מחויבים בכך"?

רוב המועמדים לגיור (הנמצאים בשלב זה של אמונה והסכמה עקרונית על קבלת המצוות), מוכנים לקבל על עצמם כל עול המקובל על כל קהל ישראל, והם מתמרמרים על הדרישות המיוחדות המופנות אליהם.

קושי זה אינו אינטלקטואלי, אלא נפשי. מדובר במועמדים שהפנימו את היסוד של סגולת ישראל, כפוטנציאל קדושתו שקיים גם אם אינו מתגלה בפועל. הקושי הנפשי נובע מן הלחץ שבין הסתירה למציאות הרעיונית של מועמדים אלה, שהיא כבר ברמה של הסכמה על קבלת מצוות, ובין הקשיים העצומים שביישום הכרות אלו.

בשלב זה, ראוי להציע, למועמדים לגיור, לשאול את עצמם האם עולם המצוות המעשיות היה מקובל עליהם, אלו רוב עם ישראל היה נוהג בכך, וזאת על מנת לחזק את התשתית הנפשית של קבלת המצוות, ולהפריד בינה לקשיי היישום.

שלב ה - קיום המצוות בפועל:

משהגיע המועמד לשלב זה של אמונה וקבלה עקרונית של המצוות, ניתן לקדמו שלב נוסף: "מה מכל המצוות עליהם למדת אתה מוכן או מסוגל לקיים בפועל למרות כל הקשיים כבר עכשיו?" נוכל להסביר לו, שאף שאין הבדל בין מצווה "קלה" ל"חמורה", ישנן מצוות שמקוימות ע"י קהל רחב באומה, (שבת, כשרות, תפילות, ברית מילה ועוד). "האם תהיה מסוגל לקבל על עצמך מחויבות מעשית קודם כל למצוות אלו?" (זאת בצד ההכרה העקרונית בחובת קיום כל המצוות).

משהגיע המועמד לגיור, לרמת הכרה זו של קבלת כל המצוות (מדאוריתא ומדרבנן ללא יוצא מן הכלל), וקבל על עצמו מחויבות מידית לקיום המצוות היסודיות והעיקריות תוך הכרה בחובתו להשתדל לקיים את כל המצוות, ניתן יהיה לומר שמועמד זה קבל עליו עול המצוות, ברמה שראוי לצרפו לקהל ישראל.

ה. האם קבלת מצוות פירושה "להיות דתי"?

פתיחה: בהליך הגיור מהוה שיקול הדעת של בית הדין גורם מרכזי. (עיין ש"ך יור"ד סי' רסח ס"ק כג, בשם הב"י). אין אפשרות להכניס את תהליך הגיור, ובמיוחד לא את האופן שבו ביה"ד מוודא את קבלת המצוות של המתגייר למתכונות ממוסדות.

גם אם ביה"ד משוכנע שהמתגייר "קבל מצוות", פעמים שיציע לו לבוא פעם נוספת לבית הדין, אם ירגיש שיש בזה תועלת למתגייר. ואף על פי כן ברצוני לגעת בשורות הבאות, בנושא זניח יחסית בהליך הגיור. אחרי שהוברר בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים שאין גיור ללא קבלת עול מצוות, נשאלת השאלה לגבי הזהות בין המושג של "קבלת מצוות", למה שאנו מכנים, "דתיות".

יש מקום לביה"ד לקחת בחשבון שאלה זו, בבואו לשקול קבלת מתגייר לקהל ישראל.

הרבה מן הדיינים, מתוך מחויבות עמוקה לאחריותם לקבל לקהל ישראל רק מי שקיבל מצוות, מזהים קבלת מצוות עם "דתיות" במובן המקובל של המילה בשפת היומיום. ולשם הבהרה: דתי - הוא אדם שמעבר למחויבותו למצוות התורה, הוא שייך לחברה מסוימת, לקהילה מסוימת, ואפילו ל"סטייל" מסוים. אדם ששייך לאלה ייחשב כ"דתי", גם אם הוא "מזייף" באופן קיום המצוות בכמותם, ובאיכותם.

המועמד לגיור ש"קיבל עול מצוות", שנמצא במצב של אמונה והסכמה על קבלת מצוות כפי שצינו לעיל, לא תמיד יראה לנו "דתי", אע"פ שהוא מאמין "גדול", ומקיים מצוות "לא קטן". בהיבט העיוני (להבדיל מההיבט הטקטי), יכולה להיות, מציאות של אדם שקיבל מצוות, ועדיין אין לו תפילין, שקיבל מצוות, והוא קשור עדיין לבת זוג שלא הגיעה לרמתו ודרגתו. שמסיבות שונות מתקשה עדיין ללכת עם כיפה, אבל אוכל כשר, שומר שבת, ומתפלל.

לעניות דעתי, מועמדים כאלה הם בכלל "מקבלי מצוות", לא מיבעי לשו"ת אחיעזר (יו"ד, כו, ד) הסובר ש"מי שמקבל עליו כל המצוות, רק שבדעתו לעבור לתאבון, אין זה חיסרון בדין קבלת המצוות", אלא אפילו לדעת המחמירים יותר (כגון שו"ת דעת כהן יו"ד קכד) הדורש שהמתגיירים יהיו כאלה "שמכירים בהם שהם מתגיירים בלב שלם לשם שמים", ויתנגד מאוד לקבלת אלה "שיודעים ברור שלאחר גירותם יעברו על דברי תורה", ודאי אינו כולל בהם את "מקבלי המצוות" שתיארנו לעיל.

ו. סיכום

ניסינו בחלקו הראשון של מאמר זה לראות את ענין הגיור כמכלול, מהותו מרכיביו, ואופן התהוותו. ובחלקו השני לעמוד מעט על ההליך הנפשי של קבלת המצוות של המועמד לגיור, תוך כדי התייחסות למושג ה"דתיות".